

Název opatření:

Výuka k udržitelné mobilitě

Teoretická část výuky. Zdroj: [Svět záchrannářů](#). Centrum zdraví a bezpečí Karlovy Vary

Popis opatření:

Jak propojit dopravní výchovu, zdraví, klima a každodenní cestu do školy

Výuka k udržitelné mobilitě rozšiřuje běžnou dopravní výchovu. Neučí děti pouze pravidla bezpečného pohybu v provozu, ale také je vede k porozumění tomu, jak **volba způsobu dopravy ovlivňuje zdraví, ovzduší, hluk, klima, veřejný prostor i samostatnost dětí**. Vychází z konkrétní zkušenosti žáků – především z jejich každodenní cesty do školy.

Smyslem není dětem ani rodičům zakazovat jízdu autem. Cílem je **ukázat dostupné alternativy**, naučit děti bezpečně je používat a postupně vytvářet podmínky, aby chůze, kolo, koloběžka a veřejná doprava byly přirozenou a atraktivní volbou.

Cíle výuky:

- rozvíjet bezpečný, samostatný a ohleduplný pohyb dětí ve veřejném prostoru;
- porovnávat druhy dopravy podle bezpečnosti, času, ceny, nároků na prostor a dopadů na zdraví a životní prostředí;
- podporovat každodenní pohyb bez znevýhodnění dětí, které bydlí daleko nebo mají omezenou mobilitu;

- naučit žáky pracovat s mapou, jízdním řádem, dopravními daty a jednoduchým terénním průzkumem;
- zapojit děti do hledání problémových míst a návrhu bezpečnějšího okolí školy;
- propojit výuku se školním plánem mobility a s praktickými kroky školy a obce.

Přizpůsobení věku dětí:

Věková skupina	Doporučené zaměření	Vhodné formy
MŠ a 1.–2. ročník	Bezpečný pohyb, orientace v okolí školy, základní druhy dopravy, viditelnost.	Vycházka, obrázková mapa, hra na přecházení, jednoduché pozorování.
3.–5. ročník	Samostatnost, bezpečná trasa, dopady dopravy na zdraví a okolí školy.	Cestovní deník, sčítání dopravy, mapa nebezpečných míst, pěškobus.
2. stupeň ZŠ	Kritické porovnávání druhů dopravy, data, veřejný prostor a participace.	Průzkum mobility, výpočet nároků na prostor, měření hluku, návrh opatření.
SŠ	Dopravní politika, dostupnost, sociální spravedlnost, klima a plánování města.	Datová analýza, debata, terénní audit, projekt pro obec nebo školu.

Příklady výukových aktivit:

Cestovní deník třídy: Po dobu jednoho týdne děti anonymně zaznamenávají hlavní způsob cesty. Třída vytvoří graf, diskutuje bariéry a navrhne realistický společný cíl.

Mapa dětských zkušeností: Žáci do mapy vyznačí místa, kde se cítí bezpečně, kde se bojí, co mají rádi a co jim na cestě chybí. Výstup se ověří společnou vycházkou.

Kolik prostoru potřebujeme: Na hřišti nebo v ulici se vyznačí plocha pro určitý počet lidí v autech, v autobuse, na kole a pěšky. Aktivita názorně ukáže rozdíly v nárocích na prostor.

Dopravní detektivové: Skupiny sledují intenzitu dopravy, způsob parkování, rozhled u přechodů, hluk nebo průchodnost chodníků. Používají předem připravený kontrolní list.

Naplánuj cestu bez auta: Žáci naplánují cestu na zadané místo pěšky, na kole a veřejnou dopravou. Porovnají čas, cenu, bezpečnost, pohodlí a dostupnost pro různé osoby.

Žákovský návrh pro školu a město: Třída vybere jeden řešitelný problém, připraví data, mapu a návrh a představí jej vedení školy nebo obce. Dospělí dětem sdělí, co lze uskutečnit a proč.

Zásady kvalitní realizace

- Výuka musí spojovat znalosti s praktickou zkušeností; samotná kampaň nebo přednáška obvykle nestačí.
- Děti nemají být hodnoceny podle toho, zda je rodiče vozí autem. Škola pracuje s možnostmi jednotlivých rodin a nabízí alternativy.
- Při zveřejňování map a dat se neuvádějí přesné adresy ani pravidelné trasy konkrétních dětí.
- Pohyb venku musí zohlednit věk, doprovod, dopravní rizika, počasí a potřeby dětí se zdravotním omezením.
- Dětské podněty potřebují jasnou odezvu dospělých. I nerealizovaný návrh má být vysvětlen.
- Škola má sladit výuku s vlastní praxí – například s pravidly vjezdu, parkováním kol, organizací akcí a komunikací s rodiči.

Jak měřit přínos:

Co sledovat	Jednoduchý ukazatel
Znalosti a dovednosti	Krátký úkol před a po výuce; schopnost zvolit a vysvětlit bezpečnou trasu.
Dopravní chování	Anonymní podíl cest pěšky, na kole, koloběžce, veřejnou dopravou a autem.
Pocit bezpečí	Podíl dětí, které označují cestu a prostor před školou za bezpečné.
Zapojení	Počet tříd, aktivit, žákovských návrhů a projednaných podnětů.
Trvalost	Zařazení tématu do školního vzdělávacího programu, ročního plánu nebo školního plánu mobility.

V čem opatření městu a jeho obyvatelům pomáhá:

Výuka vytváří dlouhodobý základ pro bezpečnější a udržitelnější dopravu. Děti si osvojují praktické dovednosti, které využívají hned při cestě do školy, a současně lépe rozumějí tomu, proč město upravuje ulice, podporuje veřejnou dopravu nebo omezuje tranzit před školami.

- vyšší dopravní gramotnost a samostatnost dětí;
- více každodenního pohybu a podpora fyzického i duševního zdraví;
- bezpečnější chování chodců, cyklistů a cestujících ve veřejné dopravě;
- méně krátkých cest autem a menší dopravní špička před školami;
- nižší hluk a lokální znečištění ovzduší v citlivém okolí škol;
- lepší znalost potřeb dětí díky mapování, průzkumům a společným vycházkám;
- větší důvěra mezi školou, rodinami a obcí při přípravě dopravních opatření;
- výchova budoucích uživatelů města, kteří dokážou pracovat s daty a zapojit se do rozhodování.

Praktická část výuky. Zdroj: [Svět záchranářů. Centrum zdraví a bezpečí Karlovy Vary](#)

Inovační aspekty – kontext SMART City:

SMART přístup zde neznamena co nejvíce technologií. Podstatné je účelné propojení lidí, dat a rozhodování tak, aby technologie pomáhaly dětem porozumět mobilitě a městu zlepšovat skutečné podmínky.

Participativní mapování: Žáci zaznamenávají bariéry, pocit bezpečí a kvalitu veřejného prostoru do jednoduché digitální nebo papírové mapy.

Práce s daty: Třídy mohou využít anonymní dotazníky, sčítání dopravy, data z automatických sčítačů, měření hluku či kvality ovzduší a otevřená městská data.

Digitální plánování cesty: Žáci porovnávají mapové aplikace a vyhledávače spojení, ale současně ověřují, zda navržená trasa odpovídá skutečné bezpečnosti a přístupnosti.

Experimentování: Dočasné opatření, například den školní ulice nebo pilotní pěškobus, lze před trvalou změnou vyzkoušet a vyhodnotit.

Zpětná vazba: Výsledky se vracejí dětem, škole i městu ve srozumitelném dashboardu, mapě nebo krátké prezentaci. Data mají vést k rozhodnutí, ne pouze k archivaci.

Ochrana soukromí: Sbírá se jen to, co je pro cíl nutné. Nezveřejňují se osobní údaje, přesné adresy ani individuální trasy dětí.

Příklady dobré praxe:

- [Ministerstvo dopravy ČR – Metodika pro školní plány mobility](#) – postup pro analýzu, participaci, návrh opatření a vyhodnocení školní mobility.
- [Pěšky městem – Jak na školní plán mobility](#) – praktický popis zapojení dětí, školy, odborníků a obce.
- [Děti v dopravě – Udržitelná mobilita](#) – metodické a pracovní listy pro základní a střední školy.
- [BEACON – Udržitelná mobilita na cestě do školy](#) – česká příručka s výukovými aktivitami a projekty pro školy.
- [Akademie městské mobility – Inspirativní příklady](#) – české příklady podpory chůze, cyklistiky a bezpečné cesty do školy.
- [European Urban Mobility Observatory – School Streets](#) – evropské zkušenosti se školními ulicemi a vzdělávacími či herními aktivitami.
- [TfGM Bee Active – Support for schools](#) – programy školních ulic, žákovských ambasadorů, cestovních plánů a školních map.
- [Výuka k udržitelné mobilitě na školách](#) – stručná česká karta opatření zaměřená na význam výuky a její dopady.